ÖREBRO UNIVERSITET

Allmän studieplan för utbildning på forskarnivå i

HANDIKAPPVETENSKAP

Disability Science

Studieplanen är utfärdad den 16 mars 2010 (CF 62-642/2008).[1] Den har senast ändrats den 9 mars 2017 (ORU 5.1-00205/2017).[2]

Med stöd av 6 kap. 26 § högskoleförordningen (1993:100, HF) föreskriver Örebro universitet följande.

1 Ämnesbeskrivning

Handikappvetenskap är ett tvärvetenskapligt ämne där kunskap från flera discipliner integreras i studiet av funktionsnedsättningar och funktionshinder. Inom ämnet studeras samspelet mellan å ena sidan fysiska, psykiska och intellektuella funktionsnedsättningar samt olika hinder och möjligheter som kan bidra till att motverka respektive underlätta individens delaktighet i samhället. Handikappvetenskap behandlar funktionsnedsättning och funktionshinder utifrån ett biopsykosocialt perspektiv. Med detta avses att inte endast funktionsnedsättningars fysiologiska orsaker fokuseras, utan även vilka konsekvenserna kan bli av funktionsnedsättningen i en viss samhällelig och kulturell kontext i termer av exempelvis rättigheter och delaktighet. I tillägg till det biopsykosociala synsättet behandlas även andra perspektiv på funktionsnedsättning och funktionshinder såsom den medicinska- och den sociala modellen. Ämnet vid Örebro universitet har sin utgångspunkt i Institutet för Handikappvetenskaps (IHV) tre spjutspetsområden som definierats i IHV:s forskningsstrategi (http://liu.se/ihv/arsrapporter-och-ovriga-dokument?l=sv). Dessa tre områden är mänsklig utveckling och funktionalitet i vardagen; kommunikation med särskild inriktning på hörsel och dövhet samt arbetsliv och sysselsättning. Centralt för ämnet är det etiska förhållningssätt som kommer till uttryck i FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning

[1] Fakultetsnämnden för medicin och hälsa

[2] En konsekvensändring i den allmänna studieplanen har införts i enlighet med ett gemensamt fakultetsnämndsbeslut fattat den 12 september 2019 (ORU 2019/04114) av Fakultetsnämnden för humaniora och socialvetenskap, Fakultetsnämnden för medicin och hälsa samt Fakultetsnämnden för ekonomi, natur- och teknikvetenskap.

2 Examensmål

Examensmålen framgår av bilaga 1 till denna studieplan. De olika utbildningsmomenten ska tillsammans ge doktoranden förutsättningar att uppfylla samtliga examensmål. Närmare hänvisningar till målen ges i examenskraven i avsnitt 5 och 6.

3 Antagning till utbildningen - behörighet och urval m.m.

Bestämmelser om behörighet och urval finns i bilaga 2 till denna studieplan. Om antagning i övrigt, se universitetets antagningsordning.

4 Allmänt om utbildningens uppläggning[3]

Det finns två utbildningar på forskarnivå – en som avslutas med doktorsexamen (240 högskolepoäng, motsvarande fyra års utbildning på heltid) och en som avslutas med licentiatexamen (120 högskolepoäng, motsvarande två års utbildning på heltid).

Utbildningen består huvudsakligen av kurser och av arbete med avhandling respektive uppsats, vilka examineras genom prov respektive disputation. Den studerande förutsätts delta aktivt i seminarier och andra stödjande moment under hela studietiden. Den studerande rekommenderas vidare att ta tillvara de tillfällen som erbjuds att bevista gästföreläsningar m.m. inom universitetet samt att delta i och medverka vid nationella och internationella konferenser.

För varje doktorand utses minst två handledare, som ska ge stöd åt doktoranden under utbildningen.[4] En av dem utses till huvudhandledare. Studiernas närmare uppläggning bestäms i en individuell studieplan.

Utöver kraven i den allmänna studieplanen kan doktoranden ha särskilda krav för sin utbildning, exempelvis kurser som är obligatoriska inom ramen för en forskarskola, vilka ska framgå av den individuella studieplanen. Fördelningen mellan kurser/prov och avhandling/uppsats ska likväl vara i enlighet med utbildningens uppläggning.

Poängöversikt

Översikt över utbildningens uppläggning och examenskraven	Kurser/prov, högskolepoäng		Avhandling respektive uppsats, högskolepoäng	Summa högskolepoäng
	Obligatoriska	Valbara		
Doktorsexamen	25	35	180	240
Licentiatexamen	12,5	32,5	75	120

[3] 6 kap. 4, 5, 28 och 29 §§ HF samt lokala riktlinjer för uppläggningen av utbildningen på forskarnivå

[4] För doktorander som har börjat sin utbildning före den 1 juli 2007 gäller inte högskoleförordningens krav om minst två handledare, utan den äldre bestämmelsen om minst en handledare (p 18 övergångsbestämmelserna till SFS 2006:1053).

5 Examenskrav för doktorsexamen, 240 hp

För doktorsexamen fordras att doktoranden
- dels har blivit godkänd vid prov[5] om 60 högskolepoäng som ingår i kurskraven nedan,
- dels har fått en vetenskaplig avhandling (doktorsavhandling) motsvarande 180 högskolepoäng godkänd. Avhandlingen skall försvaras muntligen vid en offentlig disputation.[6]

Obligatoriska kurser, sammanlagt 25 hp
Baskurs I i handikappvetenskap, 12,5 hp
Kurs och prov ska avse mål D1, D3, D4, D9 och D10, bilaga 1.

Baskurs II i handikappvetenskap, 12,5 hp
Kurs och prov ska avse mål D1, D3, D4, D9 och D10, bilaga 1.

Valbara kurser, sammanlagt 35 hp
Vilken/vilka kurser som en doktorand ska läsa bestäms utifrån doktorandens behov med hänsyn till målen. Valet av kurser planeras av den studerande i samråd med handledaren och bestäms i den individuella studieplanen.

Metodkurs med relevans för avhandlingsområdet, 7,5 hp.
Kurs och prov ska avse D2, bilaga 1.
Den valbara metodkursen syftar till att ge en fördjupad metodkunskap inom den/de aktuella metoder som tillämpas i avhandlingsområdet.

Block I: Ämnesfördjupnings- och breddningskurser, 27,5 hp.
Blockets kurser och prov ska avse mål D1, D2 och D9, bilaga 1.
Kurserna syftar till att ge ämnesfördjupning inom det egna avhandlingsområdet eller breddad ämneskunskap utöver det egna avhandlingsområdet samt att behandla vetenskaplig redlighet och forskningsetik.

Doktorsavhandling och disputation, 180 hp
Vid disputationen ska bedömningen av doktorsavhandling och försvar avse samtliga mål för doktorsexamen, bilaga 1.

6 Examenskrav för licentiatexamen, 120 hp

Licentiatexamen är slutexamen för den som är antagen till licentiatutbildning. Även den som är antagen till utbildning för doktorsexamen har rätt att ta ut licentiatexamen, som etappexamen.[7] Examenskraven i detta avsnitt gäller både slutexamen och etappexamen.

För licentiatexamen fordras att doktoranden
- dels har blivit godkänd vid de prov[8] om 45 högskolepoäng som ingår i kurskraven nedan,
- dels har fått en vetenskaplig uppsats godkänd som motsvarar 75 högskolepoäng.[9]

[5] 6 kap. 32 § HF
[6] 6 kap. 5 och 33 §§ HF
[7] Universitetets lokala examensföreskrifter
[8] 6 kap. 32 § HF
[9] 6 kap. 5 § HF

För kurser och block som är gemensamma för licentiat- och doktorsexamen, se mål och beskrivningar i avsnitt 5. För eventuella övriga kurser och block, se nedan.[10]

Obligatoriska kurser, sammanlagt 12,5 hp
Baskurs I i handikappvetenskap, 12,5 hp

Valbara kurser, sammanlagt 32,5 hp
Vilken/vilka kurser som en doktorand ska läsa bestäms utifrån doktorandens behov med hänsyn till målen. Valet av kurser planeras av den studerande i samråd med handledaren och bestäms i den individuella studieplanen.

Metodkurs med relevans för den vetenskapliga uppsatsen, 7,5 hp
Kurs och prov ska avse D2/L1, bilaga 1.

Block I: Ämnesfördjupnings- och breddningskurser, 25 hp.

Vetenskaplig uppsats
Vid examination av uppsatsen ska bedömningen avse samtliga mål för licentiatexamen, bilaga 1.

7 Ytterligare information

Ytterligare information om reglerna för utbildningen på forskarnivå finns på universitetets webbplats. Där finns bl.a. universitetets antagningsordning och annan information om nationella och lokala regler.

- - -

Ikraftträdande och övergångsbestämmelser

Den allmänna studieplanen träder i kraft den 1 juli 2007.

Doktorander som har påbörjat utbildningen före den 1 juli 2007
Doktorander som har påbörjat forskarutbildning före den 1 juli 2007 fortsätter sin utbildning enligt de nya reglerna för utbildning på forskarnivå. Doktoranderna får som huvudregel examen från den nya utbildningen.[11]

Dessa doktorander har dock som alternativ rätt att slutföra sin utbildning för att få examen enligt de äldre bestämmelserna, längst till och med utgången av juni 2015 (p 5 övergångsbestämmelserna till SFS 2006:1053).
- - -

De ändringar som har beslutats av rektor den 19 oktober 2010 träder i kraft den 1 januari 2011. De föranleds av ändringar i högskoleförordningen, men medför inga sakliga ändringar i studieplanen.
- - -

De ändringar som har beslutats av fakultetsnämnden den 15 juni 2011 träder i kraft den 1 september 2011. Ändringarna avser de obligatoriska kurserna.

Äldre examenskrav avseende tidigare baskurs om 30 hp gäller

[10] Eftersom licentiatexamen kan vara en etappexamen på vägen mot doktorsexamen bör licentiatkurserna liksom doktorskurserna vara kopplade till målen för doktorsexamen, se vidare riktlinjerna för allmänna studieplaner för utbildning på forskarnivå.
[11] P 1 övergångsbestämmelserna till SFS 2006:1053

- för doktorander som har avslutat baskursen om 30 hp med godkänt betyg före den 1 september 2011.
- för doktorander som har genomgått hela baskursen om 30 hp, men inte avslutat kursen med godkänt betyg före den 1 september 2011. Dessa doktorander har rätt till ytterligare minst tre examinationstillfällen per delmoment jämnt fördelade under perioden fram till den 1 januari 2013.

Doktorander som endast har genomgått en eller flera delar av den tidigare baskursen om 30 hp ska fortsätta sin utbildning enligt de nya examenskraven. Genomgångna delmoment som har utgått ur utbildningen ska antingen examineras för att ge poäng eller kompenseras med motsvarande utbildningstid enligt akademichefens beslut.

(Rättad 2012-05-11, avsnitt 5 tredje stycket: Antal poäng för obligatoriska kurser för doktorsexamen rättat till 37,5 hp.)
- - -

Ändringen av den allmänna studieplanen den 11 mars 2014 träder i kraft den 1 april 2014. Ändringen innebär en justering av ämnesbeskrivningen (avsnitt 1) samt en förändring av examenskraven, en omfördelning av kurspoängen på obligatoriska och valbara kurser (avsnitt 4, 5 och 6). Ändringen avser även en revidering av den allmänna studieplanen enligt den nya mallen, varigenom bl.a. utbildningens olika moment tydligare knyts till de skilda examensmålen (främst avsnitt 5 och 6).

Redan antagna doktorander slutför sin utbildning enligt äldre examenskrav. Om en doktorand begär det och det är lämpligt kan i den individuella studieplanen beslutas att doktoranden ska gå över till utbildning enligt de nya examenskraven.
- - -

Ändringen av den allmänna studieplanen den 9 mars 2017 träder i kraft den 1 juli 2017. Ändringen innebär en justering av ämnesbeskrivningen (avsnitt 1) samt en förändring av examenskraven, en omfördelning av kurspoängen på obligatoriska och valbara kurser (avsnitt 4, 5 och 6).

Äldre examenskrav avseende tidigare obligatoriska kurser om totalt 30 hp (19 hp för licentiatexamen) gäller för doktorander som har genomgått samtliga obligatoriska kurser före den 1 juli 2017.

Doktorander som endast har genomgått en eller två, eller ingendera, av de tidigare tre obligatoriska kurserna för doktorsexamen, alternativt endast genomgått en, eller ingendera, av de tidigare två obligatoriska kurserna för licentiatexamen, ska fortsätta sin utbildning enligt de nya examenskraven.
Genomgångna delmoment som har utgått ur utbildningen ska kompenseras med motsvarande utbildningstid enligt prefekts beslut.

Examensmål[12]

Mål för DOKTORSEXAMEN För doktorsexamen ska doktoranden	Mål för LICENTIATEXAMEN För licentiatexamen ska doktoranden
Kunskap och förståelse	*Kunskap och förståelse*
D1 visa brett kunnande inom och en systematisk förståelse av forskningsområdet samt djup och aktuell specialistkunskap inom en avgränsad del av forskningsområdet, och	L1 visa kunskap och förståelse inom forskningsområdet, inbegripet aktuell specialistkunskap inom en avgränsad del av detta samt fördjupad kunskap i vetenskaplig metodik i allmänhet och det specifika forskningsområdets metoder i synnerhet.
D2 visa förtrogenhet med vetenskaplig metodik i allmänhet och med det specifika forskningsområdets metoder i synnerhet.	L2 (för motsvarighet till D2 se L1 andra delen)
Färdighet och förmåga	*Färdighet och förmåga*
D3 visa förmåga till vetenskaplig analys och syntes samt till självständig kritisk granskning och bedömning av nya och komplexa företeelser, frågeställningar och situationer,	L3 (direkt motsvarighet till D3 saknas)
D4 visa förmåga att kritiskt, självständigt, kreativt och med vetenskaplig noggrannhet identifiera och formulera frågeställningar samt att planera och med adekvata metoder bedriva forskning och andra kvalificerade uppgifter inom givna tidsramar och att granska och värdera sådant arbete,	L4 visa förmåga att kritiskt, självständigt och kreativt och med vetenskaplig noggrannhet identifiera och formulera frågeställningar, att planera och med adekvata metoder genomföra ett begränsat forskningsarbete och andra kvalificerade uppgifter inom givna tidsramar och därigenom bidra till kunskapsutvecklingen samt att utvärdera detta arbete,
D5 med en avhandling visa sin förmåga att genom egen forskning väsentligt bidra till kunskapsutvecklingen,	L5 (direkt motsvarighet till D5 saknas, se dock L4 andra delen)
D6 visa förmåga att i såväl nationella som internationella sammanhang muntligt och skriftligt med auktoritet presentera och diskutera forskning och forskningsresultat i dialog med vetenskapssamhället och samhället i övrigt,	L6 visa förmåga att i såväl nationella som internationella sammanhang muntligt och skriftligt klart presentera och diskutera forskning och forskningsresultat i dialog med vetenskapssamhället och samhället i övrigt, och
D7 visa förmåga att identifiera behov av ytterligare kunskap, och	L7 (jfr L11)
D8 visa förutsättningar för att såväl inom forskning och utbildning som i andra kvalificerade professionella sammanhang bidra till samhällets utveckling och stödja andras lärande.	L8 visa sådan färdighet som fordras för att självständigt delta i forsknings- och utvecklingsarbete och för att självständigt arbeta i annan kvalificerad verksamhet.
Värderingsförmåga och förhållningssätt	*Värderingsförmåga och förhållningssätt*
D9 visa intellektuell självständighet och vetenskaplig redlighet samt förmåga att göra forskningsetiska bedömningar, och	L9 visa förmåga att göra forskningsetiska bedömningar i sin egen forskning,
D10 visa fördjupad insikt om vetenskapens möjligheter och begränsningar, dess roll i samhället och människors ansvar för hur den används.	L10 visa insikt om vetenskapens möjligheter och begränsningar, dess roll i samhället och människors ansvar för hur den används, och
	L11 visa förmåga att identifiera sitt behov av ytterligare kunskap och att ta ansvar för sin kunskapsutveckling (jfr D7).

[12] Utdrag ur examensordningen, bilaga 2 högskoleförordningen (1993:100)

Antagning till utbildning på forskarnivå - behörighetskrav

1 Tillträdeskrav - högskoleförordningen

Till utbildning på forskarnivå får endast så många doktorander antas som kan erbjudas handledning och godtagbara studievillkor i övrigt och som har studiefinansiering enligt reglerna i högskoleförordningen.[13]

För att bli antagen till utbildning på forskarnivå krävs det att sökanden
1. har grundläggande behörighet och den särskilda behörighet som universitetet kan ha föreskrivit, och
2. bedöms ha sådan förmåga i övrigt som behövs för att tillgodogöra sig utbildningen.[14]

2 Behörighetskrav

2.1 Grundläggande behörighet

Grundläggande behörighet till utbildning på forskarnivå har den som har
1. avlagt en examen på avancerad nivå,
2. fullgjort kursfordringar om minst 240 högskolepoäng, varav minst 60 högskolepoäng på avancerad nivå, eller
3. på något annat sätt inom eller utom landet förvärvat i huvudsak motsvarande kunskaper.

Universitetet får för en enskild sökande medge undantag från kravet på grundläggande behörighet, om det finns särskilda skäl.[15]

Övergångsregler
Även den som har en *utbildning eller examen från grundläggande högskoleutbildning* som motsvarar behörighetskraven ovan ska vara behörig.[16] Undantag från behörighetskraven får göras även i dessa fall, om det finns särskilda skäl.[17]

[13] 7 kap. 34 § HF
[14] 7 kap. 35 § HF
[15] 7 kap. 39 § HF
[16] P 10 övergångsbestämmelserna till SFS 2006:1053
[17] Tidigare övergångsbestämmelse P 11 till SFS 2006:1053 har upphört sedan utgången av juni 2015.

2.2 Särskild behörighet

Särskild behörighet för att bli antagen till utbildning på forskarnivå i ämnet har den som i sin högskoleutbildning har godkänt betyg på kurser om minst 90 högskolepoäng, inklusive självständigt arbete på C-nivå[18] inom ett huvudområde av betydelse för det handikappvetenskapliga fältet. Särskild behörighet har även den som inom eller utom landet har förvärvat i huvudsak motsvarande kunskaper.

Övergångsregler
Även den som har en utbildning eller examen från grundläggande högskoleutbildning som motsvarar behörighetskraven enligt föregående stycke ska vara behörig.[19]

Därvid ska C-nivå enligt ovan anses motsvara 60-poängsnivå enligt äldre regler.

2.3 Förmåga i övrigt att tillgodogöra sig utbildningen

Bedömningen av om sökanden har sådan förmåga i övrigt som behövs för att tillgodogöra sig utbildningen ska göras utifrån sökandens utbildning och annan tidigare verksamhet samt de uppsatser och andra självständiga arbeten av vetenskaplig karaktär som sökanden har gett in (jämför bedömningsgrunder enligt universitets urvalsföreskrifter nedan).

3 Urval mellan sökande

Urval ska göras med hänsyn till de sökandes förmåga att tillgodogöra sig utbildningen. Universitetet bestämmer vilka bedömningsgrunder som ska tillämpas vid prövningen av förmågan att tillgodogöra sig utbildningen.

Enbart det förhållandet att en sökande bedöms kunna få tidigare utbildning eller yrkesverksamhet tillgodoräknad för utbildningen får dock inte vid urval ge sökanden företräde framför andra sökande.[20]

Bedömningsgrunder vid urval[21]

Bedömningsgrunderna A - B syftar till att möjliggöra en prövning av sökandens förmåga att tillgodogöra sig utbildningen. De bör därför vara relevanta för sökandens möjlighet att senare uppnå målen med utbildningen. Målen beskrivs i bilaga 1 till denna allmänna studieplan.

[18] Med C-nivå avses samma fördjupningsnivå som i den tidigare grundläggande högskoleutbildningen. Med det nya poängsystemet avser alltså C-nivå 61-90 högskolepoäng inom huvudområdet.
[19] P 10 övergångsbestämmelserna till SFS 2006:1053
[20] 7 kap. 41 § HF
[21] Lokala föreskrifter om urval till utbildning på forskarnivå m.m.

A Utbildning och annan tidigare verksamhet – formella meriter

Bedömningen grundar sig på ingivna intyg och betyg samt examensbevis och/eller kursbevis.

Meriterande är utbildning och erfarenhet som bidrar till att sökanden framgångsrikt ska kunna tillgodogöra sig utbildningen i det sökta ämnet.

- Utbildning
Särskild vikt läggs vid utbildningens omfattning, djup och betyg inom området för det sökta ämnet, särskilt betyg på självständiga skriftliga arbeten.

Stor vikt läggs även vid utbildningens omfattning, djup och betyg inom andra områden av stor relevans för det sökta ämnet.

- Annan tidigare verksamhet
Särskild vikt läggs vid längre och självständig yrkesverksamhet av stor relevans för det sökta ämnet.

B Skicklighet – visad kunskap, färdighet och förmåga

Bedömningen grundar sig på en värdering av sökandens ingivna uppsatser och andra självständiga skriftliga arbeten av vetenskaplig karaktär samt en forskningsplan. För de sökande som därvid bedöms vara mest meriterade tillkommer vid behov intervju och referenstagning.

Meriterande är att sökanden kan visa prov på sådan kunskap, färdighet och förmåga som bidrar till att sökanden framgångsrikt ska kunna tillgodogöra sig utbildningen i det sökta ämnet. Exempel på detta är
- god teoretisk, analytisk och metodologisk kunskap,
- god förmåga att skriftligt och muntligt diskutera frågeställningar och slutsatser,
- intellektuell självständighet och
- god förmåga att genomföra kvalificerade uppgifter inom givna tidsramar.

Särskild vikt läggs vid sökandens förmåga att
- identifiera och formulera realistiska och fruktbara forskningsfrågor
- integrera kunskaper och erfarenheter och applicera dem på sätt och i sammanhang där de inte tidigare har använts samt
- föra en dialog präglad av såväl självständighet som samarbetsförmåga.

C Sammanvägning av meriter

Enbart det förhållandet att en sökande bedöms kunna få tidigare utbildning eller yrkesverksamhet tillgodoräknad för utbildningen får inte vid urval ge sökanden företräde framför andra sökande (7 kap. 41 § HF).

Vid sammanvägning av bedömningsgrunderna A och B läggs störst vikt vid bedömningsgrunden B Skicklighet.

D Jämställdhet

Vid likvärdiga meriter efter sammanvägningen enligt ovan ges företräde till sökande från underrepresenterat kön bland doktoranderna i ämnet.[22] Med underrepresenterat kön avses här att andelen kvinnliga eller manliga doktorander inom ämnet understiger 40 procent.

[22] 1 kap. 5 § andra stycket högskolelagen (1992:1434) m.fl. bestämmelser